

*De vakbonden ACV-Brussel en ABVV-Brussel,
de bedrijven en handelaars van BECI,
de leden van het Brussels Kunstenoverleg en het Réseau des Arts à Bruxelles
de bewonerscomités Bral en Inter-Environnement Bruxelles
de initiatiefnemers van de "Oproep tot de Brusselaars", Aula Magna, bruXsel forum* en Manifesto,*

reiken een gemeenschappelijk platform aan voor de toekomst van het Brussels Gewest

Brussel moet zich kunnen ontwikkelen in het belang van al haar inwoners

Ons project voor Brussel

Nu de structuren van de Belgische federale staat opnieuw ter discussie liggen en het lot van het Brussels Gewest erg onzeker blijft, willen de organisaties en verenigingen die deze tekst ondertekenden, uiting geven van de waarden die ze verdedigen, de toekomstvisie die ze delen, hun vaststellingen en de voorstellen die ze uitwerkten voor de toekomst van het Brussels Gewest en dus ook voor het België van de 21^e eeuw.

Enkele grondbeginselen van de Stad

We brengen eerst enkele principes in herinnering die aan de basis liggen van ons project.
Het gaat vooral om beginselen die een universele, Europese of nationale grondslag hebben:

- gelijkheid van alle burgers,
- geen discriminatie op basis van afkomst, taal, geslacht of godsdienst,
- vrij verkeer van werknemers,
- recht op degelijke huisvesting, op kwaliteitsvol onderwijs en op een kwaliteitsvol leefmilieu.

Op allerlei vlakken willen we een mix bevorderen:

- een mix van wijken en stedelijke functies,
- een sociale mix in ons onderwijs,
- een gevarieerd palet aan beroepen en een sociale mix bij het scheppen van werkgelegenheid,
- ontmoeting tussen de vele culturen die de basis vormen van onze stad.

De bevestiging van enkele Brusselse waarden

We vinden dat Brussel in de eerste plaats een democratische stad moet zijn die gelijke kansen nastreeft voor iedereen. De stad is ons gemeenschappelijk huis. Ze moet een smeltkroes zijn van diversiteit en moderniteit, waar de veelheid aan culturen een bron van rijkdom is en een uitdaging vormt. Creativiteit en efficiëntie moeten er samengaan met verdraagzaamheid en solidariteit.

Brussel moet haar industriële en sociale geschiedenis koesteren en tegelijk haar nieuwe roeping als dienstestad volgen. Deze stad moet alle mensen die haar als woonplaats hebben gekozen een gemeenschappelijk toekomstproject bieden.

Een stad als Brussel is zich ten volle bewust van haar interculturele karakter en wil een aantal karakteristieken van die diverse bevolking dan ook hoog in het vaandel dragen: goedmoedig, open voor de ander en in staat tot zelfkritiek; wat haaks staat op de simplistische clichés die ons soms worden toegedicht.

Een toekomstvisie

Onze toekomstvisie voor Brussel steunt op vier pijlers.

1. Brussel is in de eerste plaats een **stad**. Ze moet een ambitieus en wervend stadsproject ontwikkelen binnen een dicht netwerk van interactie tussen individuen. Dit project moet bovenal gericht zijn op het welzijn van al haar inwoners uit de meest verscheiden sociale milieus. Dit project moet ook ten dienste staan van iedereen die er werkt of ondernemer is, die er creatief aan de slag is of in de stad investeert, ten dienste van alle bezoekers en studenten uit alle hoeken van de wereld.
2. Brussel is ook een **Gewest** in het hart van een **uitgestrekt grootstedelijk gebied**. De economische rijkdom die er geproduceerd wordt, reikt verder dan haar bestuurlijke grenzen. Deze rijkdom komt naast haar eigen economische en sociale actoren ook de naburige Gewesten ten goede.
3. Brussel geeft vandaag gestalte aan de **hoofdstad van Europa**. De stad is zich bewust van de verantwoordelijkheid die deze historische keuze met zich brengt en wil dan ook bijdragen tot de uitstraling van de Europese Unie en haar burgers.
4. Brussel is tot slot ook een **'kleine wereldstad'** die in deze geglobaliseerde wereld haar plaats moet zoeken in het netwerk van internationale steden. Ze moet zich ten dienste stellen van al wie er zijn talent wil ontwikkelen en een beter bestaan wil opbouwen en die op zijn beurt bijdraagt tot haar fundamenteën, haar uitstraling en haar multiculturele dimensie.

Vaststellingen

Vanuit onze verschillende invalshoeken stellen we het volgende vast:

- Brussel is een stad van tegenstellingen: ze is zowel rijk als arm

Tot 1979 was Brussel de belangrijkste industriestad van het land en bijgevolg bestaat een groot deel van haar bevolking uit arbeiders - een fenomeen dat enorm wordt onderschat. De veranderingen op de arbeidsmarkt en de de-industrialisering van de stedelijke economie hadden dan ook tot gevolg dat een aanzienlijk deel van deze bevolking niet kon genieten van de sociale en economische vooruitgang.

Toch heeft Brussel nooit zoveel werkgelegenheid geboden als vandaag: **675 000 banen** waarvan 55% wordt ingenomen door niet-Brusselaars. Brussel kent tevens een enorme werkloosheidsgraad: **19%** van de actieve bevolking en **33%** van de jongeren.

Brussel produceert **19% van het Belgisch Bruto Binnenlands Product** met slechts **9,5%** van haar bevolking. Dit levert haar de **3de plaats** op in de Europese rangschikking van rijkste steden. Tegelijkertijd leeft **30%** van haar bevolking **onder de armoedegrens**.

De in Brussel aangegeven inkomsten blijven maar **dalen**, omdat talrijke Brusselaars buiten de grenzen van de 19 gemeenten wonen en omdat steeds meer zeer hoge inkomens niet moeten worden aangegeven (zoals die van de internationale ambtenaren).

De Brusselse ondernemingen zijn goed voor **34%** van de **bedrijfsbelasting** in België, ondanks het feit dat een aantal bedrijven naar de rand uitwijkt.

Brussel herbergt geheel of gedeeltelijk **vier universiteiten** en een zeer groot aantal hogescholen. Maar in haar basis- en secundair onderwijs **falen meer leerlingen dan elders** in het land.

Hoewel deze stad enorm veel sociaal-economische en culturele rijkdom genereert (Brussel staat als **1ste Europese regio** gerangschikt in de 'European Competitive Index'), moet Brussel **alleen** een groot gedeelte van de kosten dragen die voortvloeien uit haar rol van meervoudige hoofdstad, van economische draaischijf en van culturele pool.

Alhoewel elke euro die in Brussel wordt geïnvesteerd duidelijk meer opbrengt dan eenzelfde investering elders in het land, wordt ons Gewest de financiële middelen ontzegd die nochtans alle Gewesten van het land ten goede zouden komen.

- Brussel is een open stad: ze heeft uitstraling en aantrekkingskracht

Brussel is het **2de** belangrijkste beslissingscentrum ter wereld na Washington, de **4de** kantoorstad, de **5de** congresstad, de **6de** beurzen- en tentoonstellingsstad van Europa. Ze herbergt ook de grootste concentratie vertalers en tolken in de wereld.

In ons Gewest komen elke dag **365 000 pendelaars** werken en ook van de **270 000** studenten woont **1/3de** buiten het **Brussels Gewest**.

De ziekenhuispatiënten die zich in Brussel (meer bepaald in de drie universitaire ziekenhuizen) laten verzorgen, zijn goed voor zo'n **2 500 000 hospitalisatiedagen** per jaar.

Toeristen en zakenmensen brengen **4 700 000 nachten** per jaar door in onze hotels.

Ook op de liefhebbers van cultuur, sport, ontspanning en gastronomie oefent ons Gewest een grote aantrekkingskracht uit.

De activiteiten op het grondgebied van het Brussels Gewest zorgen voor een rijkdom waar **ook de beide andere Belgische Gewesten ruimschoots hun voordeel uit halen** (Personenbelasting, bedrijfsbelasting, BTW, RSZ-bijdragen, enz.).

Velen erkennen 'Brussel' als een merk dat een aanzienlijke waarde heeft in de wereldwijde concurrentie tussen steden.

Een troef die we moeten uitspelen.

- Brussel is een stad in uitbreiding: ze is jong en multicultureel

Onze 19 gemeenten tellen **1 050 000** inwoners, het stedelijk gebied telt er **1 300 000** en de regio waaruit ze werknemers aantrekt, omvat **2 300 000** inwoners.

De bevolkingsdichtheid en de uitgestrektheid van deze agglomeratie **nemen toe**, net als de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zelf.

De leeftijdsopbouw van Brussel is volkomen verschillend van die van Vlaanderen en Wallonië: het aantal **jongeren** - in Brussel geboren of van elders gekomen - neemt er namelijk toe.

De bevolking met een buitenlandse nationaliteit bedraagt er **26,9 %** (2006) - voornamelijk afkomstig uit de Europese Unie - maar de bevolking met Belgische nationaliteit omvat ook een groot deel inwoners die onlangs tot de Belgische nationaliteit zijn genaturaliseerd. Brussel onthaalt op haar grondgebied zowat 30% van de bevolking van vreemde origine in ons land.

Brussel telt zo'n **100 000** personen die in Europese kringen werken en 2/3de van hen woont in het Gewest. Maar ook zowat 100 000 personen **zonder papieren** zoeken hun toekomst in Brussel.

Al deze cijfers verklaren waarom er op het Brussels grondgebied **130 nationaliteiten** samenleven en er niet minder dan **170 talen worden gesproken**.

- Brussel ondervindt stedelijke stress: de milieuhinder neemt toe en de stad barst uit haar voegen

De luchtkwaliteit laat in Brussel regelmatig te wensen over en de vervuilingsspieken volgen elkaar steeds sneller op. De druk van het autoverkeer blijft groeien. Ook de geluidsoverlast - onder andere veroorzaakt door de nabijgelegen luchthaven en de uitbating ervan - blijft een bekommernis voor vele Brusselaars. Ondanks de vele groene zones en de leefkwaliteit in de dunner bebouwde villawijken, is de leefkwaliteit in de kwetsbaardere wijken van Brussel slechts matig.

Er zijn in Brussel te weinig sociale en door de overheid beheerde woningen en te weinig middelgrote woningen. Door dit structureel tekort kan Brussel de bevolkingsdichtheid niet opdrijven. Door deze lage dichtheid verarmen de handelskernen en kunnen de fiscale inkomsten niet groeien. Daardoor kan Brussel ook niet voldoende investeren in collectieve voorzieningen zoals het openbaar vervoer.

De mobiliteit binnen en rond de stad is problematisch en dreigt nog te verslechteren als er niet snel drastische en doeltreffende maatregelen komen.

Voorstellen voor de toekomst van het Brussels Gewest

Om de voorwaarden te scheppen voor een wervend stadsproject lanceren we 12 voorstellen; die getuigen van de bekommernissen van de mensen die aangesloten zijn bij onze organisaties of verenigingen.

Het is aan de lokale en federale beleidsmakers om er de geschikte institutionele antwoorden op te geven in het kader van de staatshervorming die momenteel in voorbereiding is.

1. Een sterke solidariteit tussen personen en tussen Gewesten

We vragen het behoud van een sterke interpersoonlijke solidariteit in het kader van een gemoderniseerde federale staat die steunt op samenwerking tussen 3 gelijke en verantwoordelijke Gewesten. Dit moet het mogelijk maken de uitdagingen op het vlak van de bestrijding van armoede en bestaansonzekerheid in Brussel daadwerkelijk aan te pakken.

2. Een rechtvaardige financiering van het Brussels Gewest

Brussel wil solidair blijven met Wallonië en Vlaanderen. De in Brussel geproduceerde nationale rijkdom is trouwens in belangrijke mate te danken aan de talrijke werknemers uit de andere Gewesten. Maar op de lange termijn kunnen de economische stromen ten voordele van de andere Gewesten, die partners zijn van Brussel, slechts blijven bestaan indien Brussel beter wordt gefinancierd. Hiermee verwijzen we geenszins naar principes van 'evenredige compensatie'. De beslissing om de taalgrens en de gewestgrens te laten samenvallen heeft tot gevolg dat Brussel verstoken blijft van de personenbelasting van een groot deel van haar arbeidskrachten, die buiten de gewestgrenzen wonen. Brussel wordt ook, meer dan elk ander Gewest, getroffen door de impact van de grondbelasting die het slechts gedeeltelijk kan heffen op de talrijke overheidsgebouwen in ons Gewest (de zgn. 'dode hand'). We vragen een herziening van de structurele financiering van Brussel en dat die rekening houdt met de talrijke kosten en gederfde inkomsten waarmee ze moet afrekenen. Haar verplichtingen als meervoudige hoofdstad en de institutionele keuzes die in het verleden zijn gemaakt, brengen het Brussels Gewest in moeilijkheden en zullen de verdere ontwikkeling van de economische motor van België belemmeren.

3. Een 'stadsgewest' dat de Gewestgrenzen overstijgt

We vragen dat de beleidsmakers instrumenten zouden ontwikkelen voor een beter beheer van supraregionale materies zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit, lokale bedrijfsbelasting, werkgelegenheid, veiligheid en leefmilieu. Vertrekkend vanuit initiatieven die in de Euregio's Rijnse-Doornik-Kortrijk en Luik-Aachen-Maastricht zijn genomen, moeten we streven naar het vormen van een 'stadsgewest' met een democratisch beheer en dat beantwoordt aan de sociaal-economische realiteit van de betrokken gemeenten.

4. Een verantwoordelijk Gewest en een open dialoog tussen de Gemeenschappen

We vragen dat de Gewestelijke overheid over de nodige middelen en bevoegdheden zou beschikken om op haar grondgebied een geïntegreerd en doeltreffend beleid te voeren met betrekking tot belangrijke uitdagingen op het vlak van dualisering van wijken, werkloosheid en opleiding.

Een hechte en degelijke coördinatie van gemeenschapsbevoegdheden (onderwijs, persoonsgebonden aangelegenheden, cultuur) en gewestelijke bevoegdheden (ruimtelijke ordening, huisvesting, mobiliteit...) is hierbij noodzakelijk. We eisen dat een dergelijke coördinatie er zo snel mogelijk komt, ongeacht de organisatorische of institutionele modaliteiten.

Wat de 'persoonsgebonden' materies betreft moet het in Brussel gevoerde beleid de taalkloof, die momenteel een bron is van ongelijke behandeling en discriminatie, overstijgen. Meer in het bijzonder moeten de hulp aan personen, sportactiviteiten, jeugdhuizen en Brusselse sociaal-educatieve initiatieven open ontmoetingsplaatsen worden van de verschillende gemeenschappen en culturen die in dit Gewest leven. Meertalige en intercommunautaire initiatieven moeten worden toegelaten en verdienen zelfs aanmoediging.

We vragen de beide Gemeenschappen om in samenspraak de intercommunautaire dialoog in Brussel te bevorderen en te zorgen voor meer coherentie tussen hun promotie-activiteiten in de eigen taal en de promotie-activiteiten van het Gewest. We vragen hen ook de transregionale mobiliteit te bevorderen van werknemers en van al wie gebruikt maakt van non-profitdiensten binnen de culturele en persoonsgebonden materies.

5. Degelijk onderwijs aangepast aan de Brusselse situatie

Om alle jonge Brusselaars gelijke kansen te kunnen bieden, moet het Gewest dichter bij het onderwijsbeleid staan. Kruisbestuivingen op het Brusselse grondgebied tussen het Gewest en de Gemeenschappen en tussen beide Gemeenschappen onderling verdienen aanmoediging.

We staan voor drie uitdagingen: de schoolsegregatie bestrijden, het pedagogisch personeel opwaarderen en tot slot de tweetaligheid en zelfs meertaligheid bevorderen.

Het Gewest moet een krachtig beleid voeren om een nadelige trend in het huidige onderwijssysteem weg te werken die de ongelijkheid tussen de instellingen vergroot, tot concentratiescholen leidt en concurrentie tussen onderwijsnetten en tussen scholen in de hand werkt. De zogenaamd 'moeilijke' scholen kampen met een tekort aan bekwame leerkrachten, een probleem dat zich in de onderwijsnetten van de beide Gemeenschappen stelt, zij het niet met dezelfde intensiteit.

Brussel moet onderwijsmethoden kunnen ontwikkelen die aangepast zijn aan de sociale, demografische en culturele realiteit van veel scholen, die grondig afwijken van het standaardonderwijs dat we vandaag in de twee Gemeenschappen kennen. In het basisonderwijs bijvoorbeeld moet de ondersteuning van maatschappelijk kwetsbare leerlingen beter worden; er moet voor extra ondersteuning worden gezorgd om de scholing van de taal waarin de lessen plaatsvinden te verbeteren. Het Fins model kan een vruchtbare inspiratiebron zijn om het beroep van leerkracht te herwaarderen en om tot een systeem te komen dat op een efficiënte en aangepaste manier kan remediëren.

Ook zouden scholen moeten kunnen ingaan op de wens van vele Brusselaars om al vanaf de basisschool meertalig onderwijs te organiseren en aldus in te spelen op de bijzondere taalsituatie in Brussel.

De methodologie van de Europese scholen zouden we als een van de pistes kunnen bestuderen.

De onderwijsprogramma's moeten ook rekening houden met de realiteit van het jobaanbod voor jonge Brusselaars.

6. Een coherenter beheer van de stad

Uitgaande van een doordachte subsidiariteit pleiten we voor een meer samenhangende en meer doeltreffende verdeling van de bevoegdheden tussen de 19 Brusselse Gemeenten en het Gewest, zodat Brussel beter wordt beheerd, voornamelijk op gebied van mobiliteit, stedenbouw, netheid, politie, hulp aan personen en belastingen. Door een dergelijke herschikking van bevoegdheden zouden de gemeenten hun rol binnen deze vernieuwde opdrachten beter kunnen vervullen. Deze herschikking moet een lokaal beleid mogelijk maken dat zo dicht mogelijk bij de burger staat.

We willen dat de procedures van openbaarheid en raadpleging van de bevolking behouden blijven en nog uitgebreid worden, vooral dan met betrekking tot milieueffectenrapporten en grootscheepse economische, culturele, toeristische, ontwikkelings- en infrastructuurprojecten.

Meer algemeen moet dit kaderen in de ontwikkeling van een globale visie op de stad die erin slaagt om op een proactieve manier de bevolking en eenieder die mee deze stad maakt samen te brengen.

7. Een cultureel project voor Brussel

We willen niet dat de inwoners van Brussel in aparte werelden leven maar wensen bruggen te slaan tussen alle bevolkingsgroepen die in Brussel vertoeven. Brussel heeft nood aan een wervend cultureel project dat kan bijdragen tot de nodige culturele verknoping en tot de sociaal-economische ontwikkeling van het Gewest. Enkel zo kan Brussel het statuut van culturele hoofdstad verwerven zoals pakweg Berlijn, Barcelona of Bilbao. Het gemeentelijk, gewestelijk, gemeenschaps- en federaal niveau moeten dat cultureel project verdedigen. Het moet worden gedragen door een coherent en gemeenschappelijk cultuurbeleid dat is gericht op een constructief overleg tussen de verschillende overheden die in Brussel bevoegd zijn voor cultuur en aanverwante materies.

Dit cultureel project moet het evenbeeld zijn van de stad, m.a.w. open staan voor een kosmopolitische samenleving waar inwoners van verschillende taalgroepen en gemeenschappen samenleven.

We vragen ook dat de huidige Federale culturele en wetenschappelijke instellingen hun federaal statuut behouden.

8. Een meer open en meer internationale stad

We wensen dat de culturen en de talen die in Brussel aanwezig zijn actief zouden worden gesteund. Dit geldt uiteraard voor de nationale talen, maar ook voor alle andere talen die omgangstaal zijn in gemeenschappen met een belangrijke aanwezigheid in Brussel.

Overall waar dit gerechtvaardigd is, zal meertaligheid van de diensten - eerder dan die van de individuen - een antwoord kunnen bieden op het toenemend internationaal karakter van onze stad, waar Engels de voertaal wordt voor wie noch het Frans, noch het Nederlands beheerst.

9. De gelijkheid van burgers en afwijzing van alle discriminatie

We verwijzen naar de beginselen dat alle burgers gelijk zijn en niet mogen worden gediscrimineerd en verwerpen dus elke verplichting om een Franstalige of Vlaamse subnationaliteit te kiezen. We vragen daarentegen dat de Brusselaars die dit wensen een tweetalige Frans/Nederlandse identiteitskaart zouden kunnen krijgen. Om hun eigen gewestelijk lot te kunnen bepalen - met respect voor ieders culturele streven - moeten de Brusselaars de vrijheid hebben om voor de gewestverkiezingen meertalige lijsten samen te stellen. We wensen ook dat de inwoners van vreemde nationaliteit bij de gewestverkiezingen stemrecht krijgen. Dit stemrecht, dat met name de Europese ambtenaren genieten, moet gepaard gaan met besprekingen tussen de Europese instellingen en de Belgische overheid over de financiering van het geheel aan infrastructuur dat in Brussel tot hun beschikking staat.

10. Een actief beschermd milieu

Een oplossing zoeken voor grensoverschrijdende milieuproblemen moet noodzakelijkerwijze gebeuren via coördinatie van het gewestbeleid.

Om stadsuitbreiding en de daarmee samenhangende milieu- en mobiliteitsproblemen te vermijden moet stadsverdichting in de hand worden gewerkt. Renovatie en bouw van betaalbare woningen is prioritair en de al te talrijke braakliggende gronden, leegstaande gebouwen en verdiepingen moeten worden benut. We vragen ook dat het taboe op een stadstol wordt opgeheven om de doelstelling van 20% minder auto's in Brussel - die in het Gewestelijk Ontwikkelingsplan en in de regeringsverklaring van 2004 ingeschreven staat - te behalen.

11. Een leesbare en transparante stad

Meer algemeen vragen we, in het belang van Brussel en België, de hervorming van de vele en ingewikkelde instellingen in dit land. Een dergelijke institutionele evolutie is niet mogelijk zonder voorafgaand, grondig, transparant, coherent en verantwoordelijk studiewerk waarvan alle burgers van het land de vruchten moeten plukken.

In afwachting van deze vereenvoudiging wensen we dat de gemeenten een all-in loket openen waar de burger terecht kan voor inlichtingen over alle bevoegdheden, ongeacht het beleidsniveau.

12. Een constitutieve autonomie voor het Brussels Gewest

Tot slot lijkt het ons vanzelfsprekend dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een mate van constitutieve autonomie moet genieten die gelijk is aan wat aan beide andere Gewesten is en zal worden toegekend.